

Autor: Jordi Pujol
Fossar de les Moreres. Barcelona, 10 de setembre de 2005

Companys i companyes,

Feia molts anys que no assistia a aquest acte del Fossar. Enguany, a primers d'estiu, molt companys em varen demanar que hi assistís i que us parlés. Ells saben que m'hi vaig resistir. Però finalment vaig acceptar fent, però, un advertiment: "No us faré un discurs dels que en aquest acte s'estilen. I potser no agradarà".

Sabeu que estic molt enretirat de la política activa. Que avui el lideratge de CiU l'exerceixen altres companys. I l'exerceixen bé. Que per tant no participo en rodes de premsa ni en actes pròpiament polítics. I no ho he de fer. Però en actes que neixen de la nostra base i que més que polítics són de reafirmació moral de la nostra gent i del país en general, sí que hi participo. I aquest n'és un. Tal com jo el veig, i avui més que mai donada la situació actual del nostre país, aquest és un acte d'afirmació i de compromís patriòtic dels que heu vingut.

He llegit aquests dies, en to crític, "en Pujol no assistirà a l'acte institucional del Parc de la Ciutadella, i en canvi anirà al Fossar, on s'hi apleguen no els patriotes, sinó els radicals".

Si alguna cosa he procurat enfortir, dignificar i situar en el centre de l'estructura institucional de Catalunya durant els meus anys de President ha estat la Generalitat que -recordem-ho- es compon de Parlament, Govern i President. Enfortir-la enfront dels intents fets des de fora de Catalunya, però també des de dintre, de rebaixar-la, d'escapçar-la, de diluir-la, de no fer-ne el cor de la memòria i del sentiment de Catalunya, i l'eina, molt principal, de la construcció del nostre futur col·lectiu. Ara mateix hi ha gent a Catalunya que no té de la Generalitat aquest concepte de primeríssima Institució que nosaltres tenim.

Imagineu-vos, doncs, si no em sap greu haver hagut de prendre aquesta decisió personal. Personal i que en res obliga a CiU. I espero que d'ara endavant les coses aniran prou més fines per a no haver de tornar a prendre decisions com aquesta.

Però no és el cas insistir-hi, sinó parlar del que aquí, en el Fossar, hem vingut a fer.

Ens hem reunit, contràriament al que alguns diuen, un grup de patriotes. A fer un discurs radical? Sí, a fer un discurs molt radical. No en el sentit dels que viuen de frases fetes. Però profundament radical, sí. Profundament radical perquè res no hi ha tant radical com la ratificació d'un compromís seriós, d'un compromís que sigui una opció de vida. Per molts de nosaltres Catalunya ha estat no només una activitat política, sinó sobretot una opció de vida, i encara

ho és. Fa molts anys que ho és. Per altres ho comença a ser ara. Per alguns pot ser que ho comenci a ser aquesta nit.

És això la radicalitat de que us vull parlar. No de radicalitat de gent que fa discursos plens d'exigència, –d'urgència- i d'excitació, però que en l'excitació esgoten la seva força. I que a l'hora de la veritat no els queda força per a mantenir el seu grau d'exigència. Ni els queda la capacitat de continuar la llarga marxa, tant de temps com calgui.

I això és el que ara més necessitem: gent capaç de perseverar, de picar el ferro fred. Gent per la qual Catalunya sigui la prioritat. Que se l'estimi. Que se l'estimi més que la pròpia conveniència, personal o de partit. Que com de vegades hem dit, s'estimi la pols dels camins de Catalunya. I que hi cregui. Que tingui confiança. Que no dubti. Que no s'arronsi. Que tingui fe.

I que com deia es comprometi.

És d'això, de compromís, del que he vingut a parlar-vos. De compromís patriòtic. El Fossar és un bon lloc.

Un compromís no és un contracte. Tu em dones això, jo et dono allò. Un compromís és un acte gratuït, o que en el millor dels casos comporta rebre molt menys del que dones.

Perquè el que reps de menys t'és compensat per la joia del servei que has fet.

Ara, que Catalunya vagi amunt, que superi tot l'enrenou i la confusió i el desconcert i potser el desànim que hi podria arribar a haver depèn de la política, sí. Sí. De les decisions polítiques. Però sobretot de l'energia moral que siguem capaços de tenir. I del gruix de compromís que el país sigui capaç de generar.

I tot això ara és més necessari que mai. Necessari per l'Estatut, deueu pensar. Sí, també. Però per quin Estatut? Necessari no per l'Estatut en genèric ni per un nou Estatut, també en genèric. Sinó per un bon Estatut. Ho recalco, per un bon Estatut. I tant de bo que tot acabi bé. I ens hi hem d'esforçar. Ens hi hem d'esforçar fins el darrer moment. Tots. Perquè sempre hi pot haver una escletxa. Que hem de seguir de buscant. Però més enllà de l'Estatut, avui encara incert, el que és del tot segur és que Catalunya es troba en una cruïlla. Que tant de bo puguem afrontar amb un Estatut realment bo. Bo en reconeixement, bo en competències, bo en finançament, bo en garanties. Però en tot cas aquest repte l'haurem d'afrontar. Amb Estatut o sense.

I quina és aquesta cruïlla? Una cruïlla amb molts reptes. El de la globalització, el d'una competitivitat que cada cop ha de ser més alta, el de les noves tecnologies. El repte de la crisi europea, el d'una evolució de tota Espanya que ens pressiona políticament, culturalment, econòmicament. El d'una evolució inquietant del món audiovisual, amb el que això significa per la llengua, la

cultura i el concepte de país. El repte de la immigració, envers la qual hem de tenir la mateixa actitud de sempre d'integració i de participació en un projecte comú, i al mateix temps d'exigència de protecció de la nostra identitat. El repte, general a Europa, d'una crisi de valors. Moltes coses juntes.

Hem d'acollir aquest gran repte amb alegria. Assumim, la gent de CiU, amb alegria el fet que en l'enfrontament amb aquest repte tinguem més responsabilitat que ningú. Quin gran honor, que deia l'Espriu. La nostra motxilla, la nostra càrrega és més feixuga que la dels altres. Perquè per nosaltres Catalunya és la prioritat. Catalunya i tots els seus ciutadans.

No podem negociar amb ella. No la podem fer servir com a moneda de canvi. Ni aquí ni a Madrid ni enlloc. És per això que ara, davant d'aquesta cruïlla que us deia –que va de l'Estatut a la competitivitat i de la identitat nacional a la cohesió social-, nosaltres -i tots aquells en qui sigui viu el sentiment de Pàtria- hem de ratificar i reforçar el nostre compromís.

El compromís pot portar molt lluny. Us ho he dit molts cops “El compromís comporta risc”. Comporta joia, comporta satisfacció íntima, comporta autoestima, comporta realització personal. Però també pot comportar dolor, tensió, fracàs. Incomprensió. Calúmnia. Pot comportar presó. I als qui són enterrats aquí, en el Fossar, els va comportar mort. El compromís per la democràcia, per la justícia, per la Pàtria, pot comportar tot això. Aquest Fossar n'és testimoni.

Parlem de compromís no circumstancial, no mentre les coses vagin bé, no mentre hi trobem el que pot tenir d'aventura excitant, sinó per tant de temps com calgui, a les verdes i a les madures, quan toquen a glòria i quan toca menjar herba, quan la fortalesa i no l'exaltació és posada a prova. I el lloc és apropiat, repeteixo, perquè aquí reposa gent que va morir per la Pàtria.

No tingueu por del que us he dit de la cruïlla amb què es troba Catalunya. Malgrat tota la lletania que us he dit de problemes, reptes, agressions. Malgrat un món canviant, malgrat la incomprensió i sovint la hostilitat que deriva d'un concepte d'Espanya que no admet les conseqüències lògiques de la nostra personalitat pròpia com a país, malgrat les nostres pròpies falles, de tots plegats, malgrat tot això, penseu que som un poble del qual s'han cantat molts cops les absoltes, però que sempre hem superat aquestes proves. Vàrem saber confrontar l'esperit de modernitat i la moral de l'esforç al clima decadent que ens amenaçava fa 300 anys. Vàrem saber crear riquesa i transformar el país, i superar les guerres internes i evitar el perill, propi de la revolució industrial, de la ruptura social. I superar una atmosfera resclosida i carrinclona amb el Modernisme i el Noucentisme. I recuperar la nostra llengua, i la nostra memòria i la nostra cultura i la nostra autoestima. I la nostra ambició. I la sensació que podíem aportar quelcom de positiu no només a la mateixa Catalunya, sinó a l'Estat i a Europa. Vàrem passar de la postració a la convicció que podíem fer un país d'alt nivell cívic i cultural. I un país avançat. I just.

I quan tot això se'n va en orris, en part –s'ha de dir- també per falles nostres, dels catalans, i vàrem tornar a ser un país derrotat i desarmat i altre cop pels camins de casa nostra, i per les places i els carrers se sentien gemecs i jeremiades el país s'hi va tornar a posar i es va refer. I es va refer tant que ha estat motor de progrés econòmic i social, impulsor de democràcia, avantguarda d'europisme, capdavanter de la reforma de l'Estat. Però també ha estat restaurador de les nostres Institucions, defensor eficaç de la nostra identitat, cohesionador de la nostra societat, garantia de convivència.

Tot això hem estat. Ho hem estat fins i tot tant, Catalunya endins però també Catalunya enfora, que es pot dir ben alt i ben fort que a hores d'ara, i fent balanç dels últims 30 anys, Espanya és deutora amb Catalunya.

Ho és econòmicament, ho és políticament, ho és pel que fa a la lleialtat en el tracte. És a dir, ho és pel que fa a la solidaritat en el camp econòmic, i ho és pel que fa al respecte profund del que cadascú és, és a dir, de la solidaritat en el camp del reconeixement i de la dignitat.

I ho és també pel que fa al nostre autogovern. Del nostre Estatut, per tant. Tot això ara ja no es pot resoldre amb copets a l'espatlla o amb promeses enganyoses o menys encara amb redactats ambigus que després es giren en contra. En tenim l'experiència. N'estem escaldats.

I arribat a aquest punt torno a dir-vos, tingueu confiança. En el país. En vosaltres mateixos. També en CiU. Perquè ara mateix el que ens pot fer mal de debò és la nostra timidesa, els nostres complexos. I evidentment els nostres errors. Els errors i els complexos de tots plegats. I els plantejaments d'entrada poc sincers. I ara tot això pesa. Han compromès el nostre prestigi, la nostra imatge de cara enfora, hem obert llagues i ferides de cara endins, han malmès la nostra confiança i autoestima. Això és el que ens fa mal. Que ens lleva força, autoritat moral, il·lusió a Catalunya. Això, sobretot això.

Ja sé que hi ha coses que no van bé. I no em costaria dir-ne unes quantes, i fer-ho amb to crític si volgués entrar en el debat polític. I esplaiar-m'hi. Però això no treu –repeteixo i subratllo, tot això no treu- que Catalunya segueix essent un país que creix, molt més que el conjunt d'Europa. I que té coses a dir al Món, ara que la globalització dona més relleu i més caràcter d'exemplaritat als països i a les cultures petites, però que aguanten no per cap proteccionisme sinó per la seva qualitat i la seva força interior. I que aguanta, conscient de la magnitud del problema però decidit a repetir el miracle d'incorporar tanta i tanta gent nova, de facilitar la seva promoció, però també de mantenir la pròpia identitat, d'eixamplar-la, aquesta identitat, amb més gent. D'assegurar la cohesió de la nostra societat. I que sap combinar la resistència, la identitat de resistència, la voluntat de ser el que som amb la identitat de futur, la identitat que neix d'un projecte comú. I que ho ha fet pacíficament, amb allò que en vaig dir fa uns anys en el Parlament, la força serena i tranquil·la de Catalunya. La força serena. La força constructiva de Catalunya.

Tot això és un gran tresor. Un tresor poc corrent. Sinó fos un gran tresor, i tal com han anat les coses, i la Història, Catalunya no existiria. I existeix.

Però ja sabeu el que passa amb els tresors. Sabeu allò d'aquell pare que diu als fills "tenim un gran tresor colgat en el nostre camp, a les nostres feixes. Busqueu-lo." I els fills el busquen i el busquen, i ho regiren tot. Ho llauren tot un cop i dos i tres. Un cop i un altre. Tant si feia fred com si feia calor. Tant si plovia com si la terra era seca i resseca. I no el troben. I al capdavant renunciem, i fet i fet, ja que els camps estan llaurats, decideixen plantar-hi blat. A les feixes llaurades un cop i dos i tres. I això fa que la collita d'aquell any sigui la millor que mai no havien tingut. De molt. I aleshores entenen quin era el tresor. Era el fruit d'un bon camp, d'una bona terra, sí, però molt treballada, molt suada, amb un esforç extraordinari. D'un treball i d'un esforç extraordinaris.

És prou clar el què vull dir.

En el Fossar reposen catalans que varen morir defensant Barcelona i defensant Catalunya. Defensant les Constitucions del Principat de Catalunya, és a dir, defensant el nostre dret a ser un poble lliure. Defensant els nostres drets històrics. I ens reunim aquí per a conservar la memòria i la dignitat. I sobretot per a renovar el nostre compromís. Aquell compromís que no és un contracte mercantil, sinó que ha de ser una opció sempre present a la nostra vida.

I ara tornem als que varen llaurar el camp un cop i dos i tres. Els movia la voluntat de trobar el tresor. Un tresor de llibertat, de respecte, de reconeixement. D'autogovern. Els movia aquesta voluntat. Sense això no es va enlloc. Però sense l'eina adequada, tampoc. No ho haurien pogut fer sense tractor. No ho haurien pogut fer esgarrapant la terra amb les mans.

La nostra eina, el nostre tractor –o l'ordinador, o el camió, o el microscopi, o el que fos si l'exemple fos un altre-, la nostra eina és CiU. Que ha estat i és i ha de seguir essent la gran força nacionalista de Catalunya. La gran força del nacionalisme integrador, constructiu, pacífic i obert al Món.

CiU ha de tenir doctrina, ha de tenir competència, ha d'organitzar-se bé, ha de tenir eines de tota mena, però a més ha de tenir gent convençuda, gent sacrificada si cal, gent constant. I aquests sou vosaltres.

Gent d'energia, de fe i de devoció. Devoció en el sentit que l'emprava Kennedy, "devotion", que tant pot voler dir devoció com dedicació com lleialtat. No feu cas del somriure sorneguer dels qui ho troben carrincló, que ho troben kumbaià. Amb aquestes virtuts, deia Kennedy, donarem esplendor al nostre país. Amb aquestes virtuts, deia, farem un país del qual ens podrem sentir orgullosos. Això deia, i això hem de dir i de fer nosaltres.

I tot això... I tot això, deia ell mateix, "amb una bona consciència com a única recompensa segura, i amb la Història com a jutge final dels nostres actes". Això també val per nosaltres.

Companys, companyes. No us he parlat gaire de política pròpiament dita. No us he transmès cap consigna ni cap eslògan. No he pretès en cap moment excitar el vostre sentiment, que sé que el teniu. No he buscat en cap moment el vostre aplaudiment. Només he volgut dir-vos que tinc confiança en vosaltres i en el nostre poble. Però que per això cal que no s'apagui mai el foc que escalfa el nostre cor. El foc de la memòria, el foc del patriotisme, el foc de la justícia, el foc que ens fa oberts envers tots els homes que viuen a casa nostra, el foc de l'esdevenidor, el foc de la conquesta del demà, el foc de l'horitzó. El foc de l'orgull sa, de l'orgull que deriva del compromís i de la lleialtat envers la gent i envers Catalunya.

És aquesta la radicalitat del nostre discurs. És aquesta la radicalitat que ens ha fet protagonistes durant tants anys del ressorgir del nostre país. És aquesta l'actitud ferma i sense por i sense complexos que hem de tenir. La força serena que us deia. I cap moment millor que avui ni cap lloc millor que aquest per a refermar la nostra voluntat de servei a Catalunya, el nostre amor a Catalunya, la nostra il·lusió, el nostre compromís.